

УДК 338.45:629.33
<https://doi.org/10.30838/EP.200.266-276>

Гончаров О.О.
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Honcharov Oleksii
V.N. Karazin Kharkiv National University
<https://orcid.org/0009-0005-1952-6904>

ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОГО АВТОМОБІЛЬНОГО РИНКУ В КОНТЕКСТІ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗМІН: ФОКУС НА ЕЛЕКТРОМОБІЛЬНІСТЬ

У статті досліджено сучасні структурні зрушення, що відбуваються на світовому автомобільному ринку під впливом технологічного прогресу та глобальних трансформацій. Визначено ключові тенденції зміщення географічних центрів виробництва, трансформації споживчої поведінки та активного впровадження інновацій у діяльність провідних автовиробників. Особлива увага приділяється сегменту електромобілів як одному з основних векторів розвитку сталої мобільності. На основі систематизації статистичних даних і прогнозних розрахунків охарактеризовано динаміку виробництва, обсягів продажів і фінансових результатів компаній. Отримані висновки можуть слугувати аналітичною основою для формування стратегічних орієнтирів розвитку автомобільної галузі в умовах цифровізації, екологічного тиску та технологічної конкуренції.

Ключові слова: світовий автомобільний ринок, трансформація, сегмент електромобілів, технологічні зміни, глобальні тенденції, електромобільність.

TRANSFORMATION OF THE GLOBAL AUTOMOTIVE MARKET IN THE CONTEXT OF TECHNOLOGICAL CHANGE: FOCUS ON ELECTROMOBILITY

The global automotive market is undergoing profound structural transformations driven by technological innovations, the digitalization of production processes, shifts in consumer behavior, and tightening environmental requirements. At the heart of this transformation are both traditional car manufacturers, who are reconfiguring their business models in response to the challenges of sustainable development, and new entrants who are shaping alternative market logics by rethinking the concept of mobility and placing technological integration at the forefront. The aim of this article is to identify the key trends shaping the new architecture of the global automotive market amid technological renewal and global change. The relevance of the topic stems from the urgent need to adapt industrial policies, management systems, and corporate strategies to challenges associated with environmental constraints, supply chain instability, digital transformation, and intensified innovation-driven competition within the emerging global economy. The methodological framework of the study is based on a comprehensive approach that integrates elements of comparative, structural, statistical, visual, and contextual analysis. To assess dynamics and forecast trends, the research employs methods of economic and mathematical modeling, analytical generalization, and interpretation of empirical data in motion. The study characterizes the spatial structure of vehicle production, identifies the leading countries and companies in terms of output, sales, and revenue, and highlights the impact of the electric vehicle segment on the redistribution of market positions. The findings demonstrate a steady increase in the share of electric vehicles in total sales, reflecting a shift in priorities among both producers and consumers against the backdrop of a transition toward a low-carbon economy. The practical value of this study lies in its potential to support the development of industry-specific strategies, enable adaptive forecasting of global automotive market trends, and inform managerial decision-making in the fields of sustainable transport, innovation-oriented manufacturing, and transnational industrial cooperation.

Keywords: global automotive market, transformation, electric vehicle segment, technological changes, global trends, electromobility.

JEL classification: L62, O33, F01

Постановка проблеми. Світовий автомобільний ринок є одним із найважливіших сегментів глобальної економіки, який формує значну частку світового ВВП, забезпечує мільйони робочих місць і визначає динаміку розвитку суміжних галузей. Щорічно ця галузь генерує доходи на рівні трлн доларів США, виступаючи не лише економічним, але й технологічним драйвером

індустріальної трансформації. Автомобільна промисловість, завдяки своїй мультиплікативній природі, поєднує функції споживача ресурсів і водночас продуцента складної високотехнологічної продукції з великою доданою вартістю. У багатьох країнах вона виступає стратегічним сектором, що визначає рівень економічної розвиненості та конкурентоспроможності на

зовнішніх ринках.

Протягом останніх десятиліть ринок зазнає суттєвих змін: спостерігається переорієнтація лідерства з американських на японські та південнокорейські компанії, зростає значення китайських виробників, активно впроваджуються нові технології з фокусом на електромобільність. Сучасний етап розвитку автомобільної індустрії характеризується посиленням глобальної конкуренції, електрифікацією, цифровізацією виробничих процесів і зміною моделі споживання транспортних послуг. В умовах надлишкової пропозиції та зниженого попиту компанії змушені переглядати бізнес-моделі, об'єднуватися в стратегічні альянси, скорочувати витрати та адаптуватися до нових екологічних і технологічних вимог. Усе це створює потребу у глибокому дослідженні структурних змін, які відбуваються на світовому автомобільному ринку, а також аналізі тенденцій, що визначатимуть його майбутній розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі спостерігається зростання інтересу до дослідження глобального автомобільного ринку в умовах структурної трансформації галузі. Ф. Хан у своєму дослідженні аналізує глобальні цінові тенденції на автомобілі у період 2018–2023 рр. Автор виокремлює ключові фактори впливу, серед яких – технологічні зміни, політика регулювання викидів, інфляційні коливання та зміна споживчих очікувань. Застосовуючи аналітичні та кількісні методи, дослідник доводить, що трансформації у структурі ринку безпосередньо впливають на цінові моделі в різних регіонах світу [1]. М. Фессіна, А. Заккарія, Д. Чіміні та Т. Сквартіні здійснили мережевий аналіз структури світової автомобільної промисловості, дослідивши взаємозв'язки між виробниками, постачальниками та продуктами. У статті виявлено регіональні кластери, зокрема ізольованість китайських виробників, що може бути наслідком протекціоністської політики [2]. Ланьхан Є та Тошіюкі Я. присвятили своє дослідження розвитку модульних автономних транспортних засобів (Modular Autonomous Vehicles – MAVs). Автори аналізують конструктивні особливості, сценарії застосування, бар'єри адаптації та перспективи інтеграції даної технології у транспортну інфраструктуру [3]. У статті П. Фраги-Ламас та Т. Фернандеса-Карамеса досліджено потенціал впровадження блокчейн-технологій в автомобільній промисловості. Науковці наголошують на значенні цифрової безпеки, прозорості ланцюгів постачання та захисту даних у контексті зростаючих кіберзагроз [4]. Українські дослідники Є. Молчанова та О. Савич запропонували модель розвитку світового ринку легкових автомобілів з урахуванням глобалізаційних чинників. У статті проаналізовано вплив економічних, маркетингових і політичних параметрів на динаміку продажів і перспективи освоєння нових ринків [5].

Аналіз публікацій свідчить, що наукові дослідження концентруються на кількох ключових напрямках: дослідженні змін у ринкових цінах та впливу регуляторної політики; аналізі мережевої структури та кластеризації автомобільного виробництва; оцінці

інноваційних технологій, таких як автономний транспорт і блокчейн; моделюванні впливу глобалізаційних трендів на ринкову динаміку. Разом з тим, залишається недостатньо дослідженим питання адаптації автомобільного ринку до багаторівневих геополітичних викликів, зокрема зміни ланцюгів постачання в умовах конфліктів і санкцій, а також впливу регіональних екологічних політик на глобальні конкурентні позиції виробників.

Мета статті – дослідження сучасних тенденцій розвитку світового автомобільного ринку, зокрема в аспектах виробництва, продажів, доходів провідних компаній і поширення сегменту електромобілів для виявлення ключових векторів його трансформації в умовах сучасних викликів.

Виклад основних результатів дослідження. Розвиток світового автомобільного ринку на сучасному етапі супроводжується глибокими якісними перетвореннями. Зміна технологічних укладів, екологічне регулювання, діджиталізація та динаміка глобальних торговельних відносин суттєво впливають на модель функціонування галузі.

Особливої ваги набуває посилення конкуренції в сегменті легкових автомобілів, що вимагає від виробників впровадження інновацій, оптимізації логістичних ланцюгів та диверсифікації ринків збуту. Одночасно, відбувається поступова зміна ролей основних гравців: якщо раніше провідні позиції утримували американські автовиробники, то наразі їхнє місце все активніше займають японські, південнокорейські та китайські компанії.

Загальна тенденція до інтеграції в межах глобальних виробничих мереж супроводжується зростанням значення регіональних кластерів та прагненням до локалізації виробництва. Це пов'язано як із геополітичними чинниками, так і зі стратегічним прагненням зменшити залежність від вразливих ланцюгів постачання.

До ключових індикаторів розвитку світового автомобільного ринку належать обсяги виробництва автотранспортних засобів, показники їх реалізації на внутрішніх і зовнішніх ринках, а також сукупні доходи компаній-виробників, які відображають фінансову ефективність галузі в глобальному вимірі.

Аналіз динаміки обсягів виробництва автотранспортних засобів дозволяє оцінити промислову активність країн та їхню роль у формуванні структури світового автомобільного ринку, рис. 1.

Наведені дані свідчать про збереження домінування Китаю у світовому виробництві автотранспортних засобів упродовж 2019–2023 рр. Обсяг виробництва в КНР зріс з 25,75 млн одиниць у 2019 р. до 30,16 млн у 2023 р., що підтверджує стабільне зростання потужностей та попиту на внутрішньому і зовнішньому ринках. США демонструють нестабільну, але позитивну динаміку: зниження у 2020 р. до 8,82 млн одиниць, спричинене пандемічними обмеженнями, було компенсоване поступовим зростанням до 10,61 млн у 2023 р. Японія, незважаючи на тимчасове скорочення обсягів у 2020–2022 рр., також демонструє ознаки відновлення, досягнувши 9 млн одиниць у 2023 р., що є

найвищим значенням за останні чотири роки. Суттєве зростання відбулося в Індії: з 3,38 млн одиниць у 2020 р. до 5,85 млн у 2023 р., що свідчить про посилення її позицій як глобального виробничого хабу. Позитивна

динаміка спостерігається також у Республіці Корея та Мексиці, які поступово нарощують обсяги виробництва, зокрема завдяки локалізації виробництва провідних брендів.

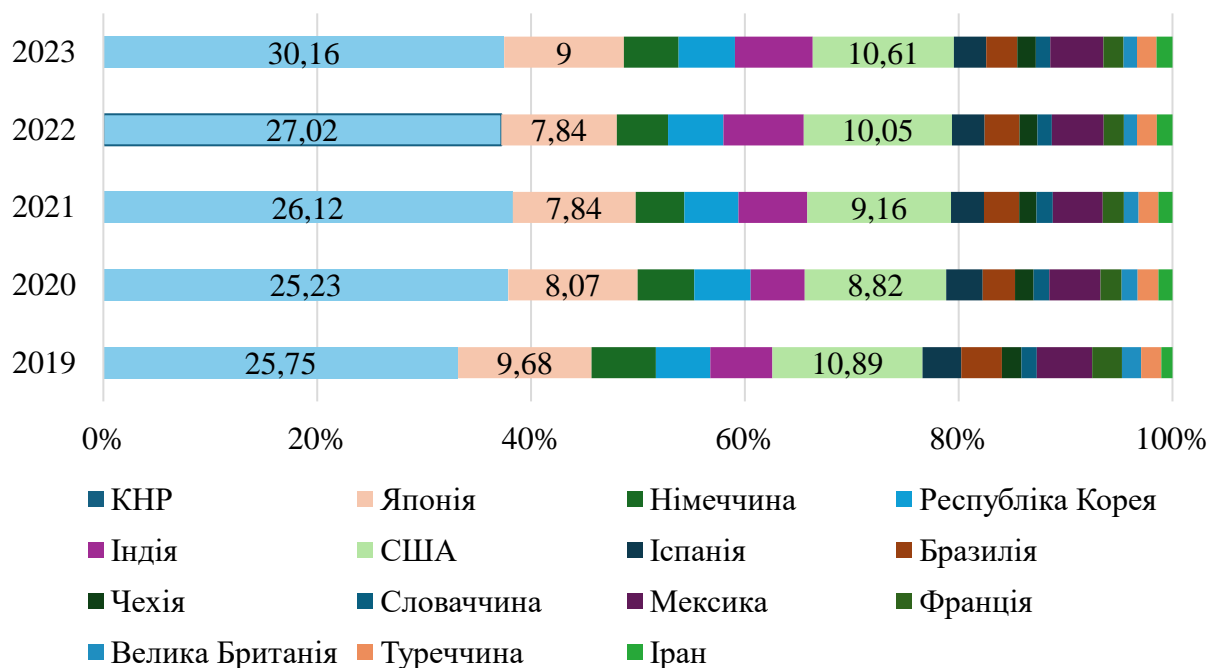

Рис. 1. ТОП країн – найбільших виробників автотранспортних засобів (млн. одиниць)
Джерело: [6]

Натомість європейські країни, зокрема Німеччина, Франція, Велика Британія та Іспанія, продемонстрували відновлення після спаду 2020 року, проте рівень виробництва досі залишається нижчим за докризовий. Це вказує на триваючу трансформацію європейського

автомобільного ринку в умовах переходу до електричних автомобілів та зміни глобальних ланцюгів постачання.

Рис. 2. відображує динаміку обсягів виробництва в цілому у світі з розподілом на групи країн.

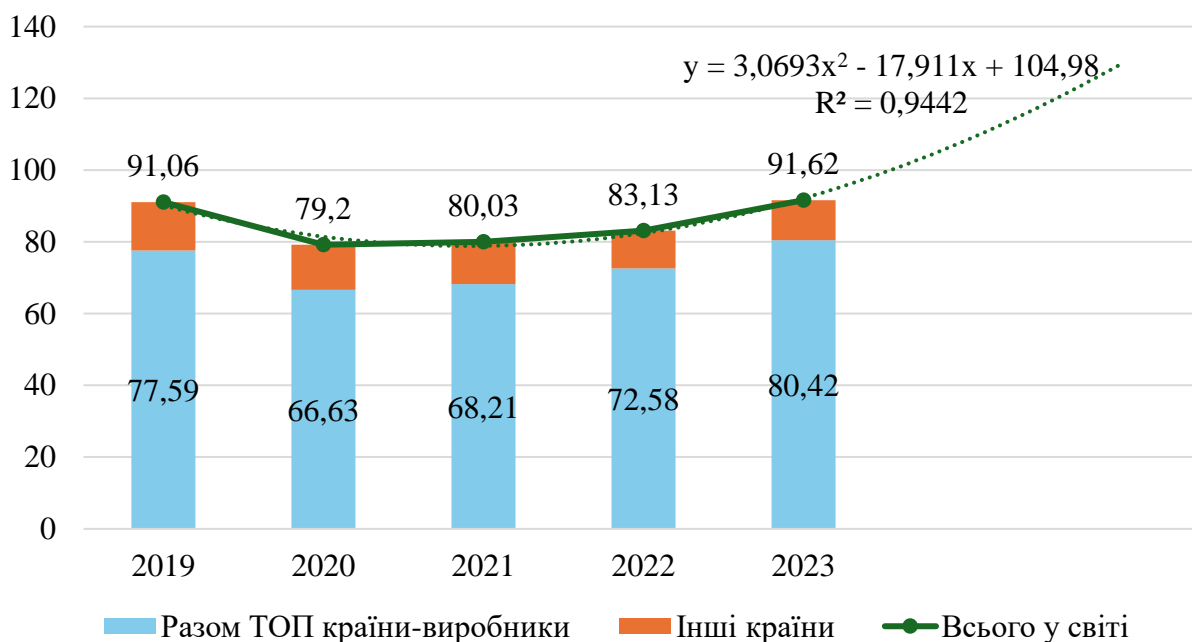

Рис. 2. Динаміка виробництва автотранспортних засобів (2019–2023 рр.)
Джерело: [2]

Дані рис. 2 ілюструють обсяги виробництва автотранспортних засобів у світі з розподілом на групу ТОП-країн-виробників і решту країн. Упродовж 2019–2023 рр. спостерігалось характерне падіння загального виробництва у 2020 р. (79,2 млн од.), після чого простежується стабільне зростання, з виходом на докризовий рівень у 2023 р. (91,62 млн од.). Основну частку світового виробництва забезпечують провідні країни, частка яких залишалася стабільно високою (від 84% у 2020 р. до 87,8% у 2023 р.), що свідчить про високу концентрацію промислового потенціалу в обмеженій групі держав. Інші країни зберігають незначну частку,

демонструючи лише незначне коливання показників. Тренд другого порядку через падіння показників в 2020 р. ($R^2 = 0,9442$) вказує на високу адекватність моделі, що підтверджує загальну тенденцію до поступового відновлення та зростання виробництва у глобальному масштабі після пандемії.

Дослідження обсягів продажу автомобілів відображає рівень фактичного попиту на світовому ринку та дозволяє ідентифікувати ключові споживчі й регіональні тенденції. На рис. 3 наведено країни-лідери з продажу нових автомобілів у 2019–2020 рр.

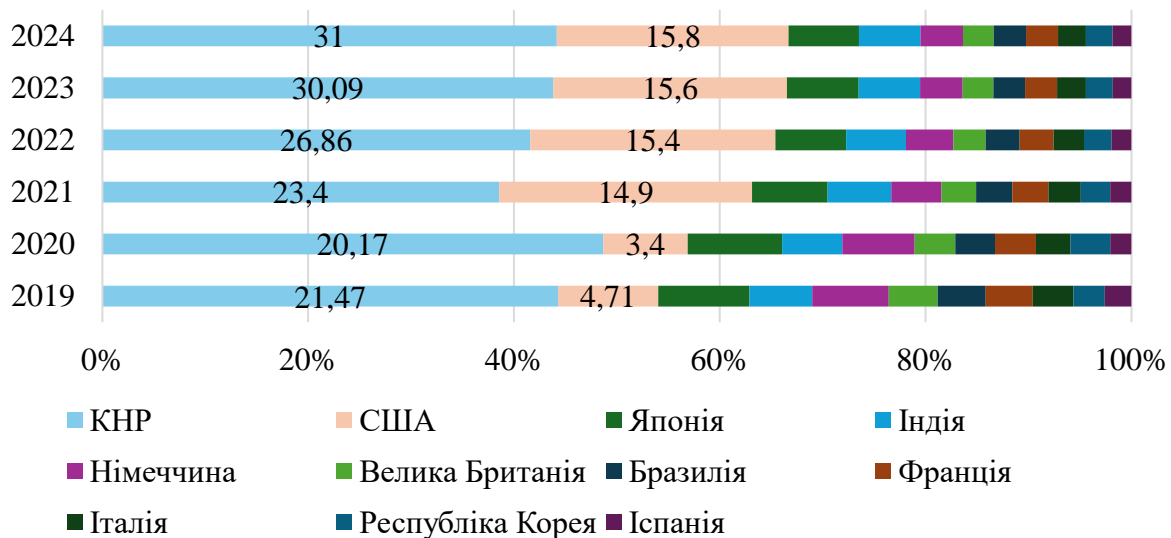

Рис. 3. Країни-лідери з продажу нових автомобілів у 2019–2024 рр., млн. одиниць

Джерело: [7; 8]

Згідно даних рис. 3. упродовж 2019–2024 рр. структура світового автомобільного ринку демонструвала суттєві трансформації як у кількісному вимірі, так і в розподілі ринкових часток між країнами. КНР стабільно утримував лідерські позиції: його частка у світових продажах зростає з 34,5% у 2019 р. до 37,6% у 2024 р.. Це зростання підтверджує тенденцію до домінування Китаю у глобальному ринку, зумовлену внутрішнім попитом і розвитком електромобільного сектору. США демонструють аномальну динаміку: після суттєвого падіння у 2020 р. (до 3,4 млн), обсяги зростають до 15,8 млн у 2024 р., що становить близько 19,1% світового ринку, проте такі показники є наслідком перегляду статистичних підходів (можливо, включено сегмент уживаних або комерційних авто). Японія зберігає стабільну позицію із часткою близько 5,8% у 2024 р. (4,8 млн), що є незначним зростанням порівняно з 6,9% у 2020 р., але поступово скорочується в контексті загального зростання світового ринку. Індія демонструє поступове зростання обсягів продажу з 2,96 млн до 4,2 млн, підвищуючи свою частку з 4,8% у 2019 р. до 5,1% у 2024 р., що вказує на розширення внутрішнього ринку та споживчої бази. Німеччина, Велика Британія, Франція, Італія, Республіка Корея та Іспанія демонструють незначні коливання у межах 2–3 млн одиниць щорічно. Їх частка поступово знижується через

стрімкіше зростання ринків країн Азії. Зокрема, Німеччина зменшила свою частку з 5,8% у 2019 р. до 3,5% у 2024 р.

На рис. 4 наведено загальну динаміку обсягів продажу в цілому у світі з розподілом на групи країн.

Проведений аналіз динаміки (рис. 4) світового ринку продажу нових автомобілів у 2019–2024 рр. засвідчує стійку тенденцію до концентрації попиту в обмеженому колі країн. Як свідчать статистичні дані, сукупно 11 провідних держав, до яких належать КНР, США, Японія, Індія, Німеччина, Велика Британія, Бразилія, Франція, Італія, Республіка Корея та Іспанія, формують основну частину світового автомобільного ринку. Так, у 2019 р. на ці країни припадало 77,9% глобальних продажів нових автомобілів (48,47 млн з 62,17 млн одиниць). У 2020 р. ця частка дещо зросла до 79,4%, попри загальне зниження обсягів продажів, викликане пандемією COVID-19. Починаючи з 2021 р. спостерігається стабілізація ринкової частки цієї групи країн на рівні понад 85%, що чітко простежується у динаміці: 85,4% у 2021 р., 85,1% у 2022 і 2023 рр., та 85,2% у 2024 р. (70,2 млн з 82,5 млн).

Водночас інші країни світу, сукупна частка яких коливається навколо 15%, відіграють порівняно незначну роль у глобальній структурі попиту. Такий розподіл свідчить про високий ступінь концентрації

глобального попиту на автомобілі у країнах з потужною автомобілебудівною індустрією, усталеною логістичною інфраструктурою та ємним внутрішнім

ринком. Саме ці фактори забезпечують домінування зазначеної групи держав на ринку нових автомобілів.

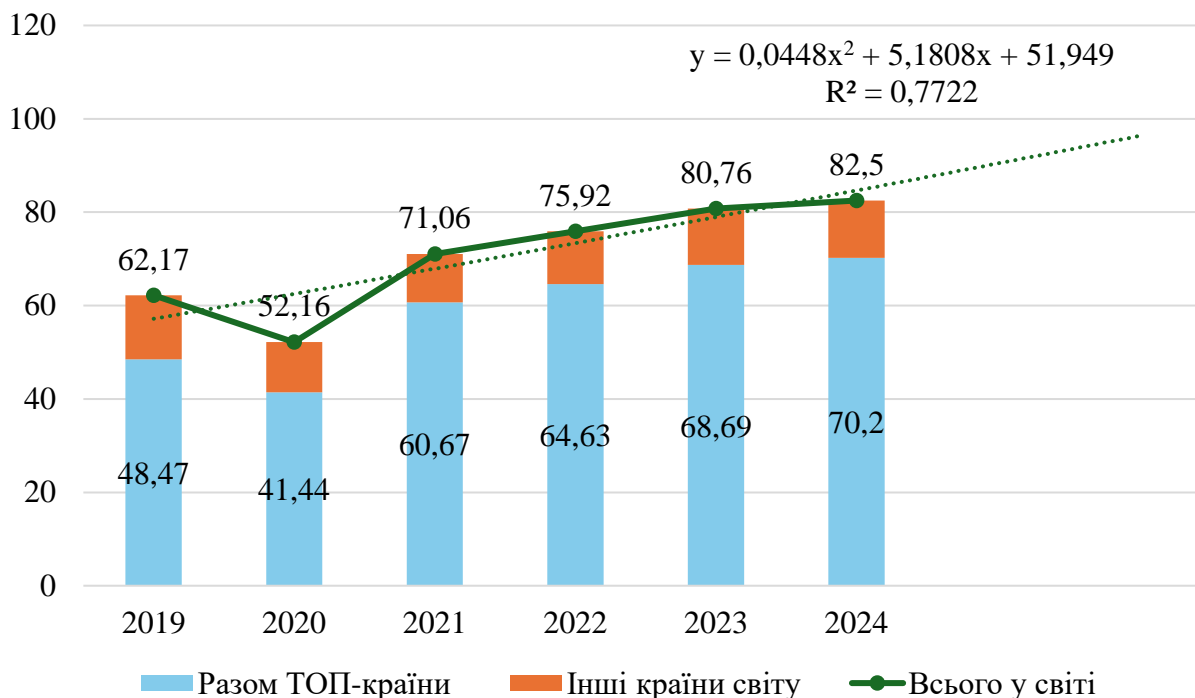

Рис. 4. Динаміка обсягів продажу нових автомобілів у світі за групами країн, 2019–2024 рр.

Джерело: [7; 8]

Поряд із державами-лідерами у виробництві автотранспортних засобів важливу роль у структурі ринку

відіграють транснаціональні корпорації, які формують основні обсяги глобальних продажів, табл. 1.

Таблиця 1

Компанії-лідери у продажу автомобілів 2020 та 2023 рр.

Місце	Виробник	2020 (млн одиниць)	2023 (млн одиниць)	Зміни у продажах
1	Toyota Motor Corp.	9,53	10,31	0,78
2	Volkswagen Group	9,31	9,24	-0,07
3	Hyundai Motor Group	6,35	7,3	0,95
4	General Motors	6,83	6,19	-0,64
5	Stellantis	6,21	6,39	0,18
6	Honda Motor Co.	4,79	4,19	-0,6
7	Ford Motor Company	4,18	4,41	0,23
8	Nissan Motor Co.	4,03	3,37	-0,66

Джерело: [9-24]

У період з 2020 по 2023 рр. світовий ринок нових автомобілів демонстрував як позитивні, так і негативні зрушення в обсягах продажів серед провідних світових автовиробників. Беззаперечне лідерство упродовж аналізованого періоду утримує Toyota Motor Corporation, яка наростила обсяги продажів з 9,53 млн одиниць у 2020 р. до 10,31 млн у 2023 р. Зростання на 0,78 млн одиниць засвідчує ефективність виробничої політики компанії, диверсифікацію модельного ряду та високу конкурентоспроможність на ринках Азії, Північної Америки та Європи. Hyundai Motor Group

продемонструвала найвиразніше зростання серед усіх представлених компаній – на 0,95 млн одиниць, збільшивши обсяги продажів з 6,35 млн до 7,3 млн одиниць. Це зростання зумовлене агресивною стратегією виходу на нові ринки, інвестиціями в електромобілі та конкурентною ціновою політикою. Volkswagen Group, попри збереження високих загальних показників, зазнала невеликого скорочення продажів на 0,07 млн одиниць. Це свідчить про стабільність компанії, однак також вказує на відсутність істотного розширення ринку збуту в умовах посилення конкуренції та

зростання вимог до екологічних стандартів у ЄС. Ford Motor Company та Stellantis демонструють позитивну динаміку, збільшивши продажі відповідно на 0,23 млн і 0,18 млн одиниць, що свідчить про поступове відновлення позицій на ключових ринках після пандемійного спаду.

Натомість General Motors, Honda Motor Co. та Nissan Motor Co. фіксують суттєве зниження продажів: на 0,64 млн, 0,6 млн та 0,66 млн одиниць відповідно.

Причини такої динаміки можуть бути пов'язані з перебоями в постачанні мікрочипів, нестабільністю логістичних ланцюгів, а також менш ефективною адаптацією до ринкового попиту на електромобілі та гібриди.

Поглиблене розуміння ринкових позицій автовиробників доповнює аналіз їх фінансових результатів, зокрема структури доходів, що дозволяє визначити найбільш економічно потужні компанії у глобальному масштабі, табл. 2.

Таблиця 2

ТОП-20 автовиробників світу за доходом у 2023 р. (млрд дол. США)

№	Компанія	Дохід, млрд дол. США
1	Volkswagen AG	318,32
2	Toyota Motor Corporation	286,15
3	Stellantis N.V.	200,92
4	Ford Motor Company	169,82
5	General Motors Company	169,73
6	Mercedes-Benz Group AG	161,91
7	Bayerische Motoren Werke AG (BMW Group)	158,03
8	Honda Motor Co. Ltd.	129,18
9	Hyundai Motor Company	118,37
10	SAIC Motor Corporation Limited	103,22
11	Tesla Inc.	94,03
12	China FAW Group*	87,68
13	Nissan Motor Co. Ltd.	83,11
14	Guangzhou Automobile Industry Group*	77,34
15	BYD Company Limited	76,60
16	Kia Corporation	72,94
17	Dongfeng Motor Corporation*	68,42
18	Beijing Automotive Group*	67,28
19	Zhejiang Geely Holding Group*	60,39
20	Renault SA	55,15

*Компанії з Китаю державного або змішаного типу власності.
Джерело: складено автором за матеріалами [25, 26]

У 2023 р. серед двадцяти найбільших автомобільних компаній світу за обсягом доходів лідерську позицію утримувала Volkswagen AG з показником 318,22 млрд дол. США. До складу концерну входить низка відомих міжнародних брендів, зокрема: Volkswagen Passenger Cars, Volkswagen Commercial Vehicles, Audi AG, SEAT S.A., Škoda Auto, Bentley Motors Limited, Bugatti Automobiles S.A.S., Lamborghini S.p.A., Porsche AG, Ducati Motor Holding S.p.A., Cupra, Scania, MAN. Компанія спеціалізується на виробництві як пасажирських, так і комерційних транспортних засобів різної вантажопідйомності, що забезпечує її домінування у глобальному автомобільному секторі.

Другою за обсягом доходів є Toyota Motor Corporation з річним показником 286,15 млрд дол. США, що приблизно на 10% менше, ніж у Volkswagen AG. Японська компанія традиційно демонструє високі фінансові результати, що обумовлено стійким попитом на її продукцію, ефективною логістикою та диверсифікацією ринків збуту.

Третю позицію займає Stellantis N.V., утворена внаслідок злиття французького Groupe PSA та італо-американського концерну Fiat Chrysler Automobiles у 2021 р. У 2023 р. компанія зафіксувала дохід у 200,92 млрд дол. США. У розпорядженні концерну знаходиться 14 брендів, серед яких Peugeot, Citroën, Opel, Fiat,

Chrysler, Jeep, Dodge, що забезпечує значну присутність компанії на європейському, американському та азіатському ринках.

Подальші позиції у рейтингу займають такі компанії як Ford Motor Company, General Motors, Mercedes-Benz Group AG, BMW Group, Honda Motor Co. Ltd., Hyundai Motor Company, SAIC Motor, Tesla Inc. тощо. Вказані компанії мають довготривалу історію, значний досвід у сфері інженерії та розгалужені виробничо-збутові мережі, що забезпечує їхнє стабільне функціонування у різних макроекономічних умовах.

Нижню частину рейтингу формують переважно молоді китайські автомобільні компанії, як-от BYD Company, Dongfeng Motor, Beijing Automotive, Geely Holding, які демонструють дохід у межах 60–77 млрд дол. США, а також французька Renault SA, дохід якої у 2023 р. становив 55,15 млрд дол. США.

Фінансова стабільність та стратегічна орієнтація провідних автовиробників безпосередньо впливають на їхню здатність інвестувати в інноваційні напрями, зокрема в розвиток електромобільності, яка на сучасному етапі є ключовим вектором трансформації світового автомобільного ринку.

Оцінка динаміки розвитку електромобільного сегмента свідчить про його стрімке зростання упродовж останнього десятиліття, рис. 5.

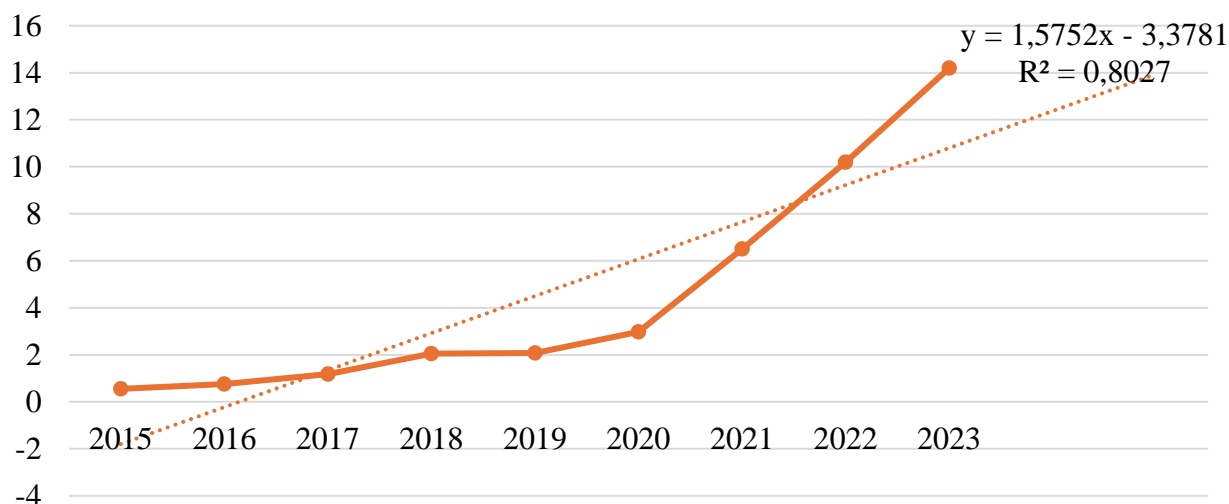

Рис. 5. Динаміка продажів електричних авто у 2015–2023 рр. (млн одиниць)

Джерело: складено автором за даними [27, 28]

Як показано на рис. 5, до 2020 р. обсяги продажів електромобілів залишалися порівняно невисокими та зростали поступово – з 0,55 млн одиниць у 2015 р. до 2,97 млн у 2020 р. Проте починаючи з 2021 р. спостерігається різке прискорення темпів зростання, що дало змогу досягти позначки 14,2 млн проданих електромобілів у 2023 р., тобто майже у 34 рази більше, ніж на початку періоду. Прогнозна модель із коефіцієнтом детермінації $R^2 = 0,8027$ свідчить про ймовірне подальше зростання – до 18,93 млн одиниць у 2026 р.

Основними чинниками, що зумовили зростання популярності електромобілів, стали: запровадження суворих екологічних регламентів, передусім у країнах ЄС, які передбачають суттєве обмеження викидів CO₂; зростання витрат на модернізацію двигунів

внутрішнього згоряння, що стимулює виробників до переходу на електротягу; стратегічне позиціонування автовиробників, багато з яких вже оголосили цілі щодо 50–100% електрифікації модельного ряду до 2025–2030 рр.

Додатково, негативний вплив на ринок традиційних автомобілів мали наслідки російського військового вторгнення в Україну, інфляційний тиск у Європі, перебоїв у постачанні напівпровідників та збільшення цін на паливо. Водночас, попри загальні турбулентності, сегмент електромобілів демонструє швидке відновлення та зростання обсягів продажу.

Ці тенденції підтверджуються й даними щодо частки електромобілів у загальному обсязі продажів нових транспортних засобів, рис. 6.

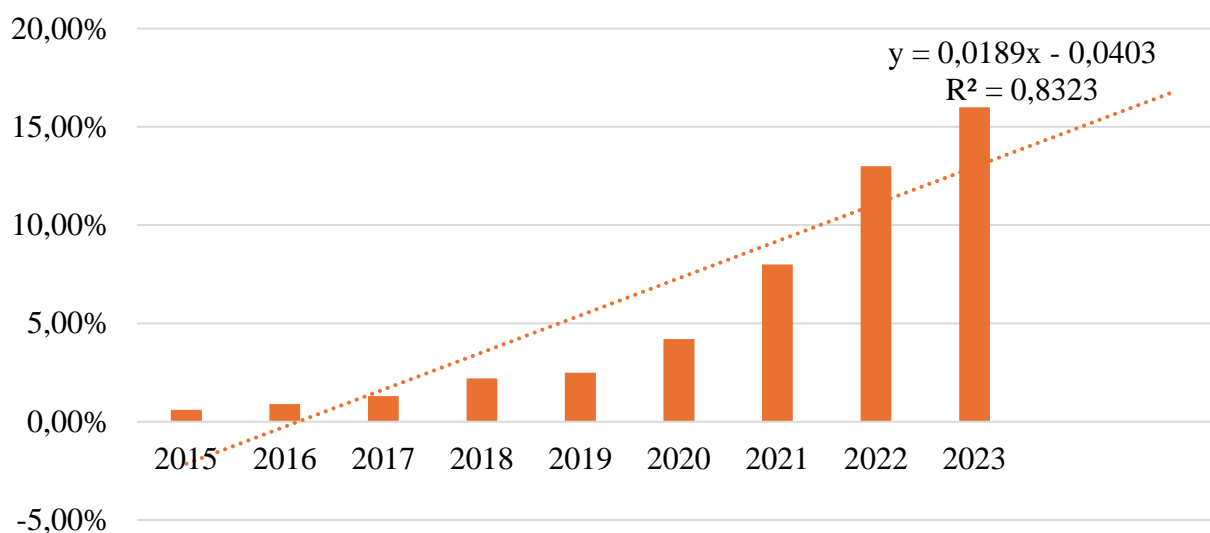

Рис. 6. Динаміка частки електромобілів у світових продажах автомобільних засобів

Джерело: [28]

Як ілюструє рис. 6, до 2020 р. їхня частка не перевищувала 2,5%, але з 2021 р. вона почала зростати експоненційно – до 8% у 2021 р., 13% у 2022 р. та 16% у 2023 році. Згідно з прогноною оцінкою, частка

електромобілів у найближчі три роки продовжить зростати, про що свідчить високе значення $R^2 = 0,8323$ для побудованої моделі.

Електромобільність формується як один із

провідних векторів трансформації світового автомобільного ринку, витісняючи традиційні двигуни внутрішнього згоряння як з точки зору обсягів продажів, так і частки ринку.

Отже, в сучасних умовах світовий автомобільний

ринок зазнає суттєвих змін, обумовлених низкою економічних, технологічних, екологічних і геополітичних чинників. Зроблений автором аналіз дає змогу виокремити ключові особливості його розвитку, які формують вектор стратегічних змін у галузі, рис. 7.

Рис. 7. Особливості розвитку сучасного автомобільного ринку
Джерело: систематизовано автором

Однією з провідних тенденцій є процес уніфікації виробництва та зростаюча роль Китаю у глобальному ланцюгу створення доданої вартості – явище, яке дедалі частіше визначається в літературі терміном «китаїзація» галузі. За умов зниження попиту автовиробники змушені шукати шляхи здешевлення кінцевої продукції без зниження її якості, що особливо важливо в контексті дотримання високих стандартів безпеки та екологічних норм. Уніфікація платформ і комплектуючих дає змогу значно скоротити витрати на розробку та виробництво, що сприяє масштабному виробництву на одній технічній базі десятків моделей автомобілів. Раніше така практика була типовою лише для окремих корпорацій (наприклад, між Renault та Nissan, або всередині групи Volkswagen), однак сьогодні активізується міжкорпоративна співпраця навіть між формальними конкурентами.

Окремим аспектом цієї тенденції є релокація виробництва до Китаю, де нині функціонують понад 20 спільних підприємств міжнародних брендів. Китай не лише виступає як провідний центр складання, але й нарощує присутність на глобальному ринку шляхом злиттів та поглинань. Яскравим прикладом є придбання холдингом Zhejiang Geely контрольного пакета акцій шведської компанії Volvo у 2010 році. Така стратегія дозволила китайській стороні отримати доступ до високих технологій, зокрема систем безпеки та передових двигунів. Уже впродовж п'яти років після злиття обсяги продажів Volvo зросли утричі, а Geely – у п'ять разів, що засвідчило ефективність даної інтеграційної моделі.

Другою ключовою особливістю є вплив інновацій у сфері силових агрегатів, що обумовлений як зростанням вартості викопного палива, так і посиленням

екологічних вимог. Сучасний споживач орієнтується на транспортні засоби з підвищеною паливною економічністю та мінімальним рівнем викидів. Уряди розвинутих країн активно підтримують цей запит, запроваджуючи стимули для покупців гібридних та електричних автомобілів. У відповідь більшість автовиробників уже адаптували свої лінійки під нові технології, впроваджуючи гібридні та повністю електричні моделі. Деякі компанії задекларували повний перехід на електромобілі до 2025–2030 рр. Крім того, розробляються транспортні засоби з використанням водневих паливних елементів: зокрема, в Японії запущено серійне виробництво Toyota Mirai – першого у світі масового водневого седану.

Попит на екологічно безпечні автомобілі стрімко зростає в таких країнах, як Китай (через високий рівень забруднення довкілля) та Індія (через високу щільність населення і транспортне навантаження в містах).

Третьою визначальною характеристикою є постійне зростання масштабів автомобільного ринку. Протягом останнього десятиліття його обсяг збільшився майже на третину. За прогнозами аналітиків, до 2030 р. глобальні обсяги продажів можуть зрости на 40–45% порівняно з рівнем 2015 р. і досягти 125–130 млн одиниць. При цьому домінуватимуть легкові автомобілі (понад 75% загального обсягу), тоді як комерційні транспортні засоби становитимуть близько 25%. Провідну роль у цьому зростанні відіграватиме Китай, де очікується збільшення внутрішнього ринку до 40 млн автомобілів. Значне зростання також прогнозується в Індії, Бразилії та країнах Південно-Східної Азії.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що світовий автомобільний ринок перебуває у фазі структурної трансформації, зумовленої

технологічними, екологічними та геополітичними чинниками. Аналіз динаміки виробництва й продажів свідчить про збереження високої концентрації промислового потенціалу в обмеженій групі країн, насамперед КНР, США, Японії та Німеччині. Водночас посилюється роль таких країн, як Індія, Республіка Корея та Мексика.

Фінансові показники провідних автовиробників підтверджують їх здатність адаптуватися до викликів ринку та спрямовувати інвестиції на інноваційний розвиток. Зростання обсягів виробництва та реалізації

електромобілів демонструє стійкий позитивний тренд, що відображає стратегічний вектор переходу до сталих форм мобільності.

У контексті зазначених тенденцій ключовими векторами розвитку галузі виступають: електрифікація модельного ряду, оптимізація глобальних ланцюгів постачання, цифровізація виробництва та екологічна відповідальність. Надалі актуальним є поглиблений моніторинг ринкових змін, що дозволить формувати ефективні стратегії в умовах невизначеності та глобальної конкуренції.

Список використаних джерел:

1. Han, F. (2023). An Analytical Study on Global Automotive Price Trends and Influencing Factors. *The Economics, Business and Management Review*. URL: <https://wepub.org/index.php/TEBMR/article/view/3074>.
2. Fessina, M., Zaccaria, A., Cimini, G., & Squartini, T. (2023). Pattern-detection in the Global Automotive Industry: A Manufacturer-Supplier-Product Network Analysis. arXiv preprint. arXiv:2310.10363. URL: <https://arxiv.org/abs/2310.10363>.
3. Ye, L., & Yamamoto, T. (2024). Exploring Modular Mobility: Industry Advancements, Research Trends, and Future Directions on Modular Autonomous Vehicles. arXiv preprint. arXiv:2412.17885. URL: <https://arxiv.org/abs/2412.17885>.
4. Fraga-Lamas, P., & Fernandez-Carames, T.M. (2024). A Review on Blockchain Technologies for an Advanced and Cyber-Resilient Automotive Industry. arXiv preprint. arXiv:2402.00954. URL: <https://arxiv.org/abs/2402.00954>.
5. Molchanova, E., & Savich, O. (2023.) Modelling of Global Car Market Development Under Globalization Impact. URL: <https://www.researchgate.net/publication/337135102>.
6. International Organization of Motor Vehicle Manufacturers (OICA). Production Statistics. URL: https://www.oica.net/category/production-statistics/?utm_source=chatgpt.com
7. ACEA – Європейська асоціація виробників автомобілів. Economic and Market Report: Global and EU auto industry – Full Year 2024. URL: <https://www.acea.auto/publication/economic-and-market-report-global-and-eu-auto-industry-full-year-2024/>.
8. RoadGenius. Car Sales by Country – 2023. URL: <https://roadgenius.com/cars/statistics/sales/>.
9. Toyota Global. Toyota Global Sales Results 2020. URL: <https://global.toyota/en/company/profile/production-sales-figures/202012.html>.
10. Toyota Global. Toyota Global Sales Results 2023. URL: <https://global.toyota/en/company/profile/production-sales-figures/202312.html>.
11. Volkswagen Group. Deliveries to Customers – Annual Report 2020. URL: <https://annualreport2020.volkswagenag.com/group-management-report/business-development/deliveries.html>.
12. Volkswagen Group. Press Release 2023: Deliveries in 2023. URL: <https://www.volkswagen-group.com/en/press-releases/volkswagen-group-posts-solid-growth-in-deliveries-in-2023-and-strong-increase-in-all-electric-vehicles-18057>.
13. Hyundai Motor. 2020 Global Sales Results. URL: <https://www.hyundai.news/eu/articles/press-releases/hyundai-motor-announces-2020-4th-quarter-business-results.html>.
14. Hyundai Motor. 2023 Global Sales and 2024 Targets. URL: <https://www.hyundai.com/worldwide/en/newsroom/detail/hyundai-motor-reports-2023-global-sales-and-2024-targets-0000000392>.
15. General Motors. GM 2020 Sales Report. URL <https://investor.gm.com/news-releases/news-release-details/gm-2020-sales-far-outperform-us-industry-fourth-quarter-and>.
16. General Motors. U.S. Q4 and Full Year Sales 2023. URL: <https://investor.gm.com/news-releases/news-release-details/us-q4-and-full-year-sales-gm-delivers-another-year-firsts>.
17. Stellantis North America. FCA US Reports 2020 Full-Year Sales. URL: <https://media.stellantisnorthamerica.com/newsrelease.do?id=22426&mid=>.
18. Stellantis North America. 2023 Sales Results. URL: <https://media.stellantisnorthamerica.com/newsroom.do?id=51&mid=425>
19. Honda Global. Monthly Production, Sales and Export Figures 2020. URL: https://global.honda/en/investors/financial_data/monthly.html.
20. Honda Global. Honda Global News – Sales 2023. URL: <https://global.honda/en/newsroom/news/2024/c240130eng.html>.
21. Ford Motor Company. December 2020 Sales Results. URL: <https://media.ford.com/content/dam/fordmedia/North%20America/US/2021/01/06/ford-sales-release-dec2020.pdf>.

22. Ford Motor Company. Ford 2023 Earnings Report URL: <https://media.ford.com/content/dam/fordmedia/North%20America/US/2024/02/06/Ford%202023%20Earnings.pdf>.
23. Nissan USA. 2020 Sales Report. URL: <https://usa.nissannews.com/en-US/releases/nissan-group-reports-fourth-quarter-2020-and-2020-calendar-year-us-sales>.
24. Nissan USA. 2023 Calendar Year Sales. URL: <https://usa.nissannews.com/en-US/releases/nissan-group-reports-2023-fourth-quarter-and-2023-calendar-year-us-sales>.
25. Top 5 Biggest Car Manufacturers by 2023 Revenue. URL: <https://www.insidermonkey.com/blog/top-5-biggest-car-manufacturers-by-2023-revenue-1206910/5>.
26. Top 20 Biggest Car Manufacturers by 2023 Revenue. URL: <https://finance.yahoo.com/news/top-20-biggest-car-manufacturers-121612000.html?guccounter=2>.
27. Estimated plug-in electric light vehicle sales worldwide from 2015 to 2022. URL: <https://www.statista.com/statistics/665774/global-sales-of-plug-in-light-vehicles>.
28. EVs Forecast to Account for Two Thirds of Global Light-Vehicle Sales in 2035. URL: <https://www.ev-volumes.com>.

References:

1. Han, F. (2023). An analytical study on global automotive price trends and influencing factors. *The Economics, Business and Management Review*. Retrieved from: <https://wepub.org/index.php/TEBMR/article/view/3074>. [in English].
2. Fessina, M., Zaccaria, A., Cimini, G., & Squartini, T. (2023). Pattern-detection in the global automotive industry: A manufacturer-supplier-product network analysis. arXiv preprint, arXiv:2310.10363. Retrieved from: <https://arxiv.org/abs/2310.10363>. [in English].
3. Ye, L., & Yamamoto, T. (2024). Exploring modular mobility: Industry advancements, research trends, and future directions on modular autonomous vehicles. arXiv preprint, arXiv:2412.17885. Retrieved from: <https://arxiv.org/abs/2412.17885>. [in English].
4. Fraga-Lamas, P., & Fernandez-Carames, T. M. (2024). A review on blockchain technologies for an advanced and cyber-resilient automotive industry. arXiv preprint, arXiv:2402.00954. Retrieved from: <https://arxiv.org/abs/2402.00954>. [in English].
5. Molchanova, E., & Savich, O. (2023). Modelling of global car market development under globalization impact. *ResearchGate*. Retrieved from: <https://www.researchgate.net/publication/337135102>. [in English].
6. International Organization of Motor Vehicle Manufacturers. (n.d.). Production statistics. Retrieved from: https://www.oica.net/category/production-statistics/?utm_source=chatgpt.com. [in English].
7. European Automobile Manufacturers Association (ACEA). (2024). Economic and market report: Global and EU auto industry – Full year 2024. Retrieved from: <https://www.acea.auto/publication/economic-and-market-report-global-and-eu-auto-industry-full-year-2024/>. [in English].
8. RoadGenius. (2023). Car sales by country – 2023. Retrieved from: <https://roadgenius.com/cars/statistics/sales/> [in English].
9. Toyota Global. (2020). Toyota global sales results 2020. Retrieved from: <https://global.toyota/en/company/profile/production-sales-figures/202012.html>. [in English].
10. Toyota Global. (2023). Toyota global sales results 2023. Retrieved from: <https://global.toyota/en/company/profile/production-sales-figures/202312.html>. [in English].
11. Volkswagen Group. (2020). Deliveries to customers – Annual report 2020. Retrieved from: <https://annualreport2020.volkswagenag.com/group-management-report/business-development/deliveries.html>. [in English].
12. Volkswagen Group. (2023). Deliveries in 2023. Retrieved from: <https://www.volkswagen-group.com/en/press-releases/volkswagen-group-posts-solid-growth-in-deliveries-in-2023-and-strong-increase-in-all-electric-vehicles-18057>. [in English].
13. Hyundai Motor. (2020). 2020 global sales results. Retrieved from: <https://www.hyundai.news/eu/articles/press-releases/hyundai-motor-announces-2020-4th-quarter-business-results.html>. [in English].
14. Hyundai Motor. (2023). 2023 global sales and 2024 targets. Retrieved from: <https://www.hyundai.com/worldwide/en/newsroom/detail/hyundai-motor-reports-2023-global-sales-and-2024-targets-0000000392>. [in English].
15. General Motors. (2020). GM 2020 sales report. Retrieved from: <https://investor.gm.com/news-releases/news-release-details/gm-2020-sales-far-outperform-us-industry-fourth-quarter-and>. [in English].
16. General Motors. (2023). U.S. Q4 and full year sales 2023. Retrieved from: <https://investor.gm.com/news-releases/news-release-details/us-q4-and-full-year-sales-gm-delivers-another-year-firsts>. [in English].
17. Stellantis North America. (2020). FCA US reports 2020 full-year sales. Retrieved from: <https://media.stellantisnorthamerica.com/newsrelease.do?id=22426&mid=>. [in English].

18. Stellantis North America. (2023). 2023 sales results. Retrieved from: <https://media.stellantisnorthamerica.com/newsroom.do?id=51&mid=425>. [in English].
19. Honda Global. (2020). Monthly production, sales and export figures 2020. Retrieved from: https://global.honda/en/investors/financial_data/monthly.html. [in English].
20. Honda Global. (2023). Honda global news – Sales 2023. Retrieved from: <https://global.honda/en/newsroom/news/2024/c240130eng.html>. [in English].
21. Ford Motor Company. (2020). December 2020 sales results. Retrieved from: <https://media.ford.com/content/dam/fordmedia/North%20America/US/2021/01/06/ford-sales-release-dec2020.pdf>. [in English].
22. Ford Motor Company. (2023). Ford 2023 earnings report. Retrieved from: <https://media.ford.com/content/dam/fordmedia/North%20America/US/2024/02/06/Ford%202023%20Earnings.pdf>. [in English].
23. Nissan USA. (2020). 2020 sales report. Retrieved from: <https://usa.nissannews.com/en-US/releases/nissan-group-reports-fourth-quarter-2020-and-2020-calendar-year-us-sales>. [in English].
24. Nissan USA. (2023). 2023 calendar year sales. Retrieved from: <https://usa.nissannews.com/en-US/releases/nissan-group-reports-2023-fourth-quarter-and-2023-calendar-year-us-sales>. [in English].
25. Insider Monkey. (2023). Top 5 biggest car manufacturers by 2023 revenue. Retrieved from: <https://www.insidermonkey.com/blog/top-5-biggest-car-manufacturers-by-2023-revenue-1206910/5>. [in English].
26. Yahoo Finance. (2023). Top 20 biggest car manufacturers by 2023 revenue. Retrieved from: <https://finance.yahoo.com/news/top-20-biggest-car-manufacturers-121612000.html?guccounter=2>. [in English].
27. Statista. (2023). Estimated plug-in electric light vehicle sales worldwide from 2015 to 2022. Retrieved from: <https://www.statista.com/statistics/665774/global-sales-of-plug-in-light-vehicles>. [in English].
28. EV Volumes. (2023). EVs forecast to account for two thirds of global light-vehicle sales in 2035. Retrieved from: <https://www.ev-volumes.com>. [in English].